

Leto XXXI.

Številka 1.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1915.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Bogumil Senekovič</i> : Zbirka odločb k občinskemu volilnemu redu za Kranjsko	1
2. Iz pravosodne prakse. A. Civilno pravo.	
a) Spor o lastnini na pokopališču in mrtvašnici med župno cerkvijo in politično občino. (Konec prih.) .	17
b) Navodila za ustanovitev plačilnega roka glede pravnih stroškov z ozirom na ces. naredbe o moratoriju	25
B. Kazensko pravo.	
Dejanski stan prestopka po §-u 308 k. z.	27
3. Književna poročila	28
4. Razne vesti	30
5. Vabilo na redno glavno skupščino društva „Pravnika“ .	32

Slovenski Pravnik.

Leto XXXI.

V Ljubljani, 15. januarja 1915.

Št. 1.

Zbirka odločb k občinskemu volilnemu redu za Kranjsko.

Priredil dr. Bogumil Senekovič, c. kr. okr. komisar.

(Kratice: B. = Budwinski = Sammlung der Erkenntnisse des k. k. Verwaltungsgerichtshofes, administrativer Teil; R. dež. vl. = razsodba c. kr. deželne vlade za Kranjsko; o. v. r. = občinski volilni red; o. r. = občinski red; §§ značijo dotične §§ občinskega reda, ki se nanje nanašajo judikati.)

§ 1.

1. Volilna pravica je na osebo omejena pravica, ki po volilčevi smrti ne prehaja na njegove pravne naslednike. — Volilna pravica preneha ipso iure z volilčevo smrtjo. (R. dež. vl. št. 6185/12.)

2. Vsak volilec sme v istem volilnem razredu samo enkrat glasovati, četudi je vpisan v imeniku dva ali večkrat. (B. št. 9831 ex 1913.)

3. Občinski zastop volijo volilno upravičeni občinci; občina kot korporacija in davkoplačevalka nima pravice voliti svoj lastni zastop. (B. št. 8867 ex 1912.)

4. Cerkev (cerkveno premoženje) je smatrati za ustanovo v smislu §-a 646, obč. drž. zak.; v tej lastnosti ima volilno pravico, ako plačuje v občini predpisani davek, kakor vsaka druga tozemska ustanova. (B. št. 9006 ex 1912.)

5. Za presojo volilne pravice so merodajne pravne in dejanske razmere na dan razpoložitve volilnih imenikov. (B. št. 1175 ex 1902.)

§ 3, točka 3.

Kdor je bil kaznovan radi pregreška zoper kazenskopravna določila v varstvo volilne svobode, izgubi ipso iure volilno pravico, četudi v sodbi sami ni bila izrečena izguba volilne pravice. (R. dež. vl. št. 8732 in 11698 ex 1913.)

Za obnovo
Univerzitetne biblioteke
v Ljubljani

§ 4, odstavek 1.

Osebo izvrševanje volilne pravice ženskam po zakonu ni dovoljeno. (R. dež. vl. št. 13702/12.)

§ 4, točka 1.

1. Vprašanje, kaj je »redno bivališče«, je rešiti po določilu §-a 66 sodnega pravilnika z dne 1. avgusta 1895. dež. zak. št. 111. (B. št. 8867 ex 1912.)

2. Soproog sme kot zakoniti zastopnik svoje žene-volilke postaviti za izvrševanje volilne pravice svoje žene pooblaščenca le, ako so glede njegove osebe izpolnjeni pogoji §-a 4, točka 2. ali 3. volilnega reda. (B. št. 4609 ex 1906 in št. 9217 ex 1912.)

§ 4, točka 2.

1. Udeležbe državnega uradnika pri kakem učnem kurzu, četudi jo je odredilo službeno oblastvo, ni smatrati za opravljanje javnih poslov. (R. dež. vl. št. 6185/12.)

2. Volilec, ki je vsled vojaške službene dolžnosti (orožne vaje) odsoten, ni upravičen postaviti pooblaščenca za izvrševanje volilne pravice. (B. št. 8294 ex 1911; r. dež. vl. št. 5684/12.)

3. Volilec, ki se radi bolezni ne more osebno udeležiti volitve, ni upravičen postaviti pooblaščenca. (B. št. 8211 ex 1911.)

4. Varuških in skrbstvenih poslov ni smatrati za javne posle. (B. št. 8211 ex 1911.)

§ 4, točka 3.

Posestniki v volilni občini ležečega zemljišča, ki prebivajo v drugi občini, smejo voliti po pooblaščenca, četudi so na dan volitve slučajno navzoči v volilni občini. (B. št. 7671 ex 1910.)

§ 5. in 6.

1. Po §-u 1. navodila za upravo cerkvenega premoženja v ljubljanski škofiji je poverjeno zastopstvo cerkvenega premoženja vsakočasnemu cerkvenemu predstojniku skupno z imenovanimi cerkvenima ključarjema. — Volilno pooblastilo mora biti podpisano od cerkvenega predstojnika in od obeh ključarjev. (R. dež. vl. št. 97/12 in 9574/12.)

2. Volilno pravico, ki jo imajo posamezne vasi, izvršuje vsakočasni načelnik gospodarskega odbora. — Načelnik gospodarskega odbora je po točki 8. člena I. zakona z dne 1. avgusta 1912, dež. zak. št. 49, in po §§-ih 53 in 55 občinskega reda izvršujoči organ vasi in ukrepa v vseh navadnih poslih uprave, ter v tej svoji lastnosti zastopa vas na zunaj. (R. dež. vl. št. 97/12.)

3. Ako vas, ki je volilna upravičenka, nima svojega lastnega gospodarskega odbora, jo zastopa na zunaj (§§-i 30 in sl., 49 in sl. občinskega reda) vsakočasno občinsko predstojništvo z občinskim predstojnikom na čelu. (R. dež. vl. št. 32.325/12.)

4. Okrajni cestni odbor zastopa na zunaj njegov načelnik (§ 30. zakona z dne 28. julija 1889, dež. zak. št. 17.) (R. dež. vl. št. 32.325/12.)

5. Šolsko občino zastopa na zunaj krajni šolski svet v celoti, ne pa predsednik krajnega šolakega sveta. (R. dež. vl. št. 32.325/12.)

6. Kmetijsko društvo v N. je po pravilih upravičeno zastopati na zunaj načelstvo, ne pa načelnik sam. (R. dež. št. 32.325/12.)

§ 7.

1. Vsi soprosestniki davku zavezanega posestva imajo volilno pravico, imajo pa vsi skupaj samo en glas. — Ako izgubi soprosestnik volilno pravico, bodisi ker je umrl, ali ker je bil kaznovan, ali ker je bil od volilne pravice izključen iz drugega razloga, potem ne izgube tudi ostali soprosestniki volilne pravice, temveč preneha samo omejitev, ki jo je povzročala volilna pravica dotičnega soprosestnika. (B. št. 5667/08.)

2. Volilna pravica, ki izvira iz davku zavezanega soprosestva, ni istovetna kakor osebna volilna pravica, ki jo ima občanec za svojo osebo kot davkoplačevalec. Soprosestniki, ki plačujejo razun davka za soprosestvo še poseben davek za svojo osebo, imajo poleg volilne pravice, izvirajoče iz soprosestva, še posebej za svojo osebo volilno pravico. (B. št. 8869 ex 1912 in št. 5424 ex 1907.)

3. Zakoniti zastopnik župne nadarbine je njen duhovni uživatelj (§ 46. zakona z dne 7. majnika 1874, drž. zak. št. 50); za izvrševanje volilne pravice, ki jo ima nadarbina, ne potre-

buje nadarbinar pooblastila cerkvenih ključarjev. (R. dež. vl. št. 5128/12.)

§ 8.

1. Da se sme avstrijski državljani udeležiti volitve kot pooblaščenec ali zastopnik druge osebe, ni neobhodno treba, da ima za svojo osebo volilno pravico v volilni občini. (R. dež. vl. št. 8601/12.)

2. Zakon ne omejuje časa, ki mora biti v njem napravljeno pooblastilo. (R. dež. vl. št. 25 258/12.)

3. Razmerje med pooblastiteljem in pooblaščencem je povsem pravnopravnega značaja. (B. št. 5838 ex 1891; R. dež. vl. št. 13.702/12.)

4. Osebe, ki ne znajo pisati morajo pooblastilo podkrižati; pooblastilo mora biti nadalje podpisano še od dveh prič [§ 886. o. drž. zak.] (B. št. 7671/10.)

5. Pooblastilo mora volilec lastnoročno podpisati, ozir. podkrižati; ne zadostuje, da koga drugega ustno pooblasti, naj zanj pooblastilo podpiše ozir. podkriža. (B. št. 9978 ex 1913.)

6. Za veljavnost pooblastila ni neobhodno treba, da se sklicuje na določeno volitev, temveč zadostuje, da se glasi za volitev specialnega občinskega zastopa. (B. št. 9804 ex 1896; R. dež. vl. št. 3241/12.)

7. Za veljavnost pooblastila ni treba, da ga pooblastitelj v vseh točkah sam izpolni. Pooblastitelj sme prepustiti tudi drugemu izpolnitev detajlov pooblastila, posebno vpis imena pooblaščenca. (R. dež. vl. št. 8976/12.)

8. Splošno pooblastilo ne zadostuje za izvrševanje volilne pravice; treba je posebnega pooblastila za volitev. (B. št. 6197 ex 1908 in št. 7078 ex 1909.)

9. Splošno pooblastilo je veljavno le, kadar ima poseben dostavek, ki se nanaša na določeno volitev. (B. št. 7078 ex 1909.)

10. Pooblastila slepcev so v zmislu §-a 1, točka d zakona z dne 25. julija 1871, drž. zak. št. 76, veljavna le, ako so napravljena na podlagi notarskega akta. (B. št. 7671 ex 1910.)

11. Volilno pooblastilo, ki je napravljeno v inozemstvu, mora biti poverjeno od dotičnega tozemskega zastopstva. (Dekreta dvorne pisarne z dne 13. januarja 1809, št. 880 in z dne 8. februarja 1812, št. 971; člen VII., točka 2. civil. pravnega reda z

dne 1. avgusta 1895, drž. zak. št. 112; § 8 cesarskega patenta z dne 9. avgusta 1854.) (R. dež. vl. št. 13.702/12.)

§ 9.

1. Glede vprašanja ali more biti kaka oseba voljena, so merodajne pravne in dejanske razmere v času volitve. (R. dež. vl. št. 10.945/12.)

2. Da more biti kdo voljen, zadostuje, da je občanec (§ 6. obč. reda) volilne občine, ni pa treba, da v volilni občini stane, ali da ima v tej občini volilno pravico. (R. dež. vl. št. 149/12.)

§ 10, točka 1.

Posestnika, ki oskrbuje pisarniške posle občine, ni smatrati za občinskega uslužbenca, ako je ta opravek prevzel prostovoljno in brez trajne obveznosti in ako tega ne opravlja kot svoj poklic, ki ga preživlja, ampak kot postranski posel. (R. dež. vl. št. 26.471/12.)

§ 10, točka 2.

Aktivno službovanje ne pričenja z dnevom vpoklica k orožni vaji in tudi ne z dnevom, ki je v pozivnici označen za prvi dan orožne vaje, temveč z dnevom, ko je bil vpoklicanec dejansko prezentiran. (Vojni predpisi, III. del, §§ 27 in 29.) (R. dež. vl. št. 3567/13.)

§ 10, točka 3.

Obrtni pomočniki, ki se preživljajo izključno s svojim delavskim zaslužkom, ne morejo biti voljeni. (B. št. 9402 ex 1913.)

§ 10, točka 4.

Plačila, ki jih ima v mislih zakon, so le take dajatve, ki slone na zasebno- ali javno-pravnem naslovu, ne pa tudi globe, ki jih je plačati v prid občinskemu zakladu. (R. dež. vl. št. 10.945/12.)

§ 10, točka 5.

Voljeni ne morejo biti tisti, ki so v zamudi s položitvijo računov o gospodarstvu s premoženjem občine ali občinskega zavoda; ta izključilni razlog ne velja za osebe, ki

jim je poverjeno oskrbovanje premoženja posameznih sosesk ali podobčin. (R. dež. vl. št. 3567/13.)

§ 15.

1. Za volilno pravico, ki sloni na plačevanju davkov, so izključno merodajni uradni davčni predpisi, četudi se ti predpisi ne skladajo z dejanskimi ali zasebnopravnimi razmerami glede obdačenega objekta. (R. dež. vl. št. 1271/13.)

2. Pri določitvi volilne pravice nadarbinarja (beneficijata) se mora davku, ki ga plačuje nadarbinar za svojo osebo, še prišteti davek, ki ga plačuje od nadarbine, Nadarbina (beneficij) kot juridična oseba za-se nima volilne pravice. (B. št. 8234 ex 1911.)

3. Pogoj za ustanovitev volilne pravice je sicer, da je občincu predpisan najmanj eno leto davek, a za uvrstitev v volilni razred ni merodajen davčni znesek, ki je občincu eno leto predpisan, temveč tisti davčni znesek, ki mu je predpisan o času razpoložitve volilnih imenikov. (B. št. 7118 ex 1909.)

§ 15 b.

Ako so po §-u 15 o. v. r. upravičeni volilci nepravilno porazdeljeni na oba prva volilna razreda, se sme uradoma razveljaviti na podlagi dotičnih imenikov izvršena volitev. (R. dež. vl. št. 31.362/11 in št. 7940/12.)

§ 15 d.

Za volitev III. razreda je sestaviti poseben imenik volilcev; ako se je to opustilo, je volitev nična. (R. dež. vl. št. 8280/12.)

§ 15 e.

Ako se za volitev v podobčinah niso sestavili posebni imeniki volilcev, je volitev nična in se mora odrediti naknadna sestava imenikov ter ponovna volitev. (R. dež. vl. št. 34.144/11 in 259/12.)

§ 15 c.

Vprašanje, kaj je »redno bivališče« je presoditi po določilu §-a 66 sodnega pravilnika z dne 1. avgusta 1895, drž. zak. št. 111. — Pojem »redno bivališče« ni istoveten kakor pojem »stalni

uradni sedež», ki je po §-u 10 domovinske novele iz leta 1896 merodajen za domovinsko pravico državnega uradnika. (B. št. 8867 ex 1912.)

§ 17.

1. Ako se pri volilnih pripravah niso upoštevali predpisi §-a 17 obč. v. r., ki naj zajamčijo reklamacijsko pravico volilcev, je postopanje v bistvu pomanjkljivo ter povzroča ta nedostatek ničnost celega volilnega akta, vštevši volilne priprave. (R. dež. vl. št. 11.930/12.)

2. Ako razglas o razpoložitvi imenikov ni bil javno nabit, ali ako so bili imeniki manj kot tri tedne javno razpoloženi, je volilno postopanje nično ter se mora volitev razveljaviti. (R. dež. vl. št. 4929/12.)

3. Volilni imeniki morajo biti vse tri tedne na vpogled razpoloženi; tekom teh treh tednov se nobenemu ne sme vpogleda zabraniti, ozir. kratiti. Če se je to zgodilo, je postopanje nično. (B. št. 7722 ex 1910.)

4. Imeniki morajo biti razpoloženi na vpogled med običajnimi uradnimi urami: ni pa treba, da so tudi v drugem času na razpolago občincem. (B. 12.118 ex 1898.)

5. Ugovori proti volilnim imenikom se morajo vlagati pismeno pri občinskem predstojniku. Ustmene prijave ne zadostujejo ter jih sme občinski predstojnik kratkomalo zavrni. (B. št. 9368 ex 1913.)

6. Pritožniki morajo podpisati svoje reklamacijske vloge; vloge, ki niso podpisane ali ki so jih pritožniki podpisali še-le po preteku reklamacijske dobe, se ne upoštevajo. (B. št. 8607 ex 1911.)

7. Ako je reklamant umaknil vložene reklamacije, pozneje pa zopet preklical ta umik, je reklamacijo upoštevati le, če je bil umik preklican še tekom reklamacijske dobe, sicer je zopet uveljavljene reklamacije zavrni kakor zakasnele. (B. št. 8867 ex 1912.)

8. O vloženi reklamaciji je uvesti in izvršiti pravilno reklamacijsko postopanje; ako se to ni zgodilo in je n. pr. župan sam vsled vloženi reklamaciji popravil imenike, ne da bi bil izposloval razsodbe reklamacijske komisije, je celo postopanje

pomanjkljivo in se mora vsled tega volitev razveljaviti. (B. št. 4706 ex 1906 ; r. dež. vl. št. 31.527/11.)

9. Vsako samolastno popravljanje imenikov, potem ko so bili na javni vpogled razpoloženi, povzroča absolutno ničnost celega volilnega postopanja. (B. št. 2501 ex 1904, 6830 ex 1909, 9062 ex 1912.)

§ 17 a.

1. Reklamacijska komisija sme meritorno razsojati samo o pravočasno vloženi reklamacijah ; prepozno vložene reklamacije mora zavriniti. (B. št. 8600 ex 1911.)

2. Reklamacijska komisija sme razsojati le o konkretnih proti sestavi imenikov vloženi ugovorih, ozir. reklamacijah ; uradoma ne sme reklamacijska komisija popravljati imenikov ; ako to stori, je volilni akt ničen. (R. dež. vl. št. 31.362/11.)

3. Nepopolna rešitev vloženi reklamacij opravičuje razveljavljenje volitve le, ako ta nedostatek bistveno vpliva na izid volitve. (R. dež. vl. št. 10.177 in 12.060 ex 1912.)

4. Ako ni bilo vloženi reklamacij proti imenikom, je za izid volitve brez pomena, če se je sestavila reklamacijska komisija ali ne. (B. št. 5819 ex 1908.)

§ 17 c.

1. Po končanem reklamacijskem postopanju se mora na podlagi izdanih razsodb vpostaviti v §§ 15 b in 15 c, točka 1. o. v. r. določeno razmerje v številu volilcev I in II. volilnega razreda. Če občinski predstojnik tega ni storil, je opustitev samo tedaj pomembna, kadar odločilno vpliva na izid volitve. (R. dež. vl. št. 1280/12.)

2. V smislu II. odstavka §-a 17 c o. v. r. popravljeni imeniki se tekom nadaljnega postopanja ne smejo več izpreminjati ; vsaka taka izprememba, četudi se opira na pravnomočno razsodbo reklamacijskega oblastva, povzroča absolutno ničnost, ki napravlja ves volilni akt neveljaven. (B. št. 9481 ex 1913.)

§ 18.

1. Javen je razglas samo takrat, kadar je na takem javnem kraju nabit, ki je vsakemu pristopen. Dvorišča ali veže zasebne hiše ni smatrati za javen, vsakomur pristopen kraj. (B. št. 2555 ex 1904 in 3458 ex 1905.)

2. Ako razglas o volitvi ni bil javno nabit, je postopanje v bistvu pomanjkljivo ter povzroča ničnost volitve. (R. dež. vl. št. 34.349/11 in 23.606/12.)

3. Med dnevom, ko se objavi razglas o volitvi, in med dnevom, ko se prične volitev, mora preteči celih 14 dni; dneva volitve se v štirinajstdnevni rok ne sme všteti. (R. dež. vl. št. 5470/12.)

4. Ako v razglasu o volitvi ni bilo navedenega števila občinskih zastopnikov, ki jih je voliti, ta nedostatek ne povzroča absolutne ničnosti volitve. Le ako so bili vsled tega volilci v zmoti glede števila zastopnikov, ki jih je po zakonu voliti, in je ta zmoti povzročila nepravilen izid volitve, je treba volitev razveljaviti. (B. št. 8170 ex 1912.)

5. Ako je bilo v razglasu določeno večje število zastopnikov, kakor se jih sme voliti po zakonu (§ 13, obč. r.), se mora vsa volitev brezpogojno razveljaviti; ne sme se pa v tem slučaju, da se doseže zakonito število mandatov, samo razveljaviti volitev onih izvoljencev, ki so preko zakonitega števila mandatov dobili najmanj glasov. (B. št. 7598 ex 1910 in št. 6665 ex 1909; r. dež. vl. št. 29.292/11.)

6. Kako je vročiti volilne legitimacije in glasovnice, in komu je poveriti vročitev, določa po prostem preudarku občinski predstojnik; občinski zastopnik ni upravičen v tem oziru dajati predstojniku navodil, oziroma obveznih naročil. (R. dež. vl. št. 5469 in 17.473 ex 1912.)

7. Ako je volilec pooblastil kakega drugega, da zanj prevzame volilne dokumente, in je bil o tem pravočasno obveščen občinski predstojnik, se morajo izročiti volilni dokumenti pooblaščenцу in ne volilcu samemu. (R. dež. vl. št. 31.380/11.)

8. Vročitev volilnih dokumentov je bistven del splošne priprave za volitev; tozadavne ugovore sme vsak volilec vlagati, ne pa samo volilec, ki ni prejel volilnih dokumentov, ali ki jih ni prejel pravočasno. (B. št. 8969 in št. 9217 ex 1912.)

9. Ako posamezni volilci sploh niso prejeli volilnih dokumentov, ali ako jih niso prejeli pravočasno, je to brezpomembno za pravilnost volitve, če glasovi dotičnih volilcev ne morejo izpremeniti izida volitve. (R. dež. vl. št. 149/12.)

10. Veljavne so samo tiste glasovnice, ki jih je deželni odbor izročil občinam in ki jih je občinski predstojnik vročil volilcem; glasovnice, ki jih volilci niso dobili od občinskega predstojnika, temveč so si jih sami preskrbeli, so neveljavne, ker nimajo v zakonu predpisanega uradnega značaja. Od deželnega odbora izročene glasovnice ne postaneje neveljavne, ako jih občinski predstojnik opremi z občinskim pečatom. (B. št. 9216 ex 1912.)

11. Ako so bile glasovnice že zaznamovane, še predno jih je volilec oddal predsedniku volilne komisije, se ne more trditi, da se je glasovalna tajnost na nezakonit način kršila, ker je bilo v tem slučaju spričo določila §-a 18., odstavek 5 o. v. r. volilcu na prosto dano, da zamenja zaznamovane glasovnice, ali pa, da izbriše znamenja na glasovnici. (B. št. 4307 ex 1906, r. dež. vl. št. 10.759/12.)

12. Glasovnica, ki na njej ni označene podobčine, za katero je bila oddana, se sme, ozir. mora razveljaviti, ker volilna komisija ne more presoditi, ozir. določiti, za katero podobčino naj velja ta glasovnica (R dež vl. št 31.944/11.)

13. Prelepljena glasovnica je veljavna, ako je prvotna glasovnica s prilepljenim listom tako zvezana, da tvori v svoji celoti eno samo glasovnico. Merodajna je kandidatna listina na prilepljenem listu. (B. št. 9465 ex 1913.)

§ 20.

1. Zakon ne predpisuje, da morajo biti vse volilne stranke po gotovem razmerju zastopane v volilni komisiji. (R. dež. vl. št. 1053/12.)

2. Člani volilne komisije smejo biti samo občinci, ki imajo po §-u 9. o. v. r. pasivno volilno pravico. (B. št. 8245 ex 1911)

3. Nihče ni prisiljen prevzeti funkcije zaupnika pri volilni komisiji. (R. dež. vl. št. 2693/12.)

4. Ako je volilna komisija nezakonito sestavljena, je volitev neveljavna. Volilna komisija ne sme imeti niti več, niti manj članov, kakor je v zakonu predpisano. (R. dež. vl. št. 34246/11.)

§ 21.

1. Ako se volitev ni pričela ob določenem času, je zakasnitev brez pomena, kadar ne vpliva na izid volitve. (B. št. 8333 ex 1911.)

2. Volilci, ki pridejo šele po sklepu za oddajanje glasov določene ure na volišče ali pred volilni prostor, ne smejo glasovati. Ako so vzlic temu oddali svoje glasovnice, so dotični glasovi neveljavni. (R. dež. vl. št. 32325/12.)

3. Nedostatnost volilnega lokala povzroča ničnost volitve le, ako je dokazano, da je bila radi nje onemogočena volitev. Ni treba, da je lokal tako prostoren, da imajo v njem prostor vsi volilci. Tudi tedaj ni smatrati, da je volilni lokal neprimeren, kadar je samo za posamezne volilce nepristopen radi njihovih telesnih hib. (B. št. 7213 ex 1910.)

§ 22.

1. Volitev je neveljavna, če je bila javnost izključena tudi samo pri enem delu volilnega opravila. (R. dež. vl. št. 9268/13; B. št. 3654 ex 1905.)

2. Ako predsednik volilne komisije pred volitvijo ni poučil volilcev v zmislu §-a 22. o. v. r. ali če je bil njegov tozadeven pouk nepravilen ali pomanjkljiv, ta nedostatek nikakor ni tako bistven, da bi bilo zbok njega treba razveljaviti volitev. (R. dež. vl. št. 2693/12.)

3. Ponujanja popisanih glasovnic vobče ni smatrati za tako dejanje, ki ovira ali izključuje svobodno ukrepanje; takšno ponujanje spada v okvir agitacije, ki je splošno dovoljena, in ki se potom ugovorov ne da izpodbijati. (B. št. 1640 ex 1903.)

4. Agitacije, ki so še vršile pred volitvijo ali sploh v času, ozir. v kraju, kamor ne sega področje volilne komisije, ne morejo vplivati na veljavnost volitve; takim dejanjem je moči priti v okom le kazenskim potom. (B. št. 2826 ex 1904 in št. 9070 ex 1912.)

5. S sodno odločbo ugotovljene ugovore radi utešnjevanja volilne svobode mora politično oblastvo, ko pretresa ugovore proti volitvi upoštevati tudi takrat, če se utešnjevanje volilne svobode ni zgodilo med volitvijo v volilnem lokalu. Ako so se

taki pravočasno vloženi ugovori še le pozneje sodno ugotovili, ko je politično oblastvo že razsodilo glede volitve, je upravičena zahteva, da se obnovi postopanje. [Sklep strokovnega plenarnega senata z dne 21. oktobra 1912.] (B. stran 1674 ex 1912.)

6. Nerednosti, ki se dogode tekom volitve, povzročajo ničnost volitve le, ako morejo učinkovati na izid volitve ali pa vplivati na zanesljivost ugotovitve volilnega izida. (B. št. 6243 ex 1908 in št. 8683 ex 1912.)

§ 23.

1. Za volilno posodo se sme rabiti vsaka posoda, ki se dajo v njej glasovnice tako shraniti, da se ne izgube in da se ne da spoznati, od katerega volilca so bile oddane. (B. št. 6658 ex 1909.)

2. Volitev ni neveljavna, če niso člani komisije prvi oddali svojih glasovnic, temveč še le pozneje tekom volitve. (R. dež. vl. št. 32325/12; B. št. 14370 ex 1900 in št. 2818 ex 1904.)

3. Ako odda volilec prostovoljno odprto glasovnico, to ne nasprotuje značaju tajne volitve; volitev zbok tega ne postane neveljavna. (B. št. 5652 ex 1908.)

4. Ako je sprejemala volilne papirje, ozir. vlagala glasovnice v volilno posodo oseba, ki ni član volilne komisije, je volitev neveljavna, četudi ta formalna napaka prav nič ne vpliva na izid volitve. (B. št. 8223 ex 1911; r. dež. vl. št. 9268 ex 1913.)

5. Kršenje volilne tajnosti (odpiranje in pregledovanje glasovnic) bodisi da jo zagreši predsednik ali drug član volilne komisije, povzroča absolutno ničnost cele volitve. (R. dež. vl. št. 14746 ex 1912.)

§ 24.

Zakon ne predpisuje, da se morajo porazdeliti odborniški mandati na posamezne k občini spadajoče soseske, ozir. občinske dele po gotovem ključu; vsak volilec sme torej izbirati svobodno kandidate med občani, ne ozirajoč se, ali so iz te ali one vasi. (R. dež. vl. št. 10998 ex 1912.)

§ 25.

1. Ako so posamezni člani volilne komisije samo začasno zupustili volišče, to samo na sebi ne napravi volitve neveljavne.

(B. št. 3979 ex 1905; št. 5820 ex 1908; št. 6657 ex 1909; r. dež. vl. št. 11836 ex 1912.)

2. Volilna komisija je samo tedaj poklicana, ozir. upravičena preiskati veljavnost predloženih volilnih pooblastil in pristnost podpisov, ako se pojavijo ozir. navedejo določeni pomisleki. (B. št. 5202 ex 1907; r. dež. vl. št. 17473 ex 1912)

3. Pooblaščenec sme voliti le, ako predloži v zakoniti obliki napravljeno pooblastilo. (R. dež. vl. št. 1737/12.)

§ 25 a.

Volilna komisija ne sme preiskovati, če imajo v imenikih pravnomočno vpisani volilci tudi v resnici volilno pravico. V imenikih vpisanim volilcem komisija ne sme zabraniti glasovanja. Ugotovitev volilne upravičenosti je izključno zadeva, ki spada v reklamacijsko postopanje. (B. št. 7671 ex 1910.)

§ 26.

1. Po zakonu ni prepovedano, poveriti pisanja volilnega zapisnika osebi, ki ni član volilne komisije. (R. dež. vl. št. 259 ex 1912.)

2. Dejstvo, da sta pri urejanju glasovnic in pri štetju glasov pomagala zapisnikar in občinski tajnik, samo po sebi ne povzroča neveljavnosti volitve. (R. dež. vl. št. 6590 ex 1912.)

3. Za presojo vprašanja, koliko volilcev in kateri volilci so oddali glasovnice, so merodajni uradni zapiski volilne komisije (imeniki, glasovalni zaznamki, glasovniki in protiglasovniki in volilni zapisnik). Vsebine teh zapiskov politično oblastvo ne more in ne sme popravljati, kadar pretresa volilne ugovore. (B. št. 7339 ex 1910.)

§ 27.

Ako se pri štetju glasov ni natančno ravnalo po povrstnem redu, kakor ga predpisuje § 27. o. v. r., to samoposebi še ne povzroča ničnosti volitve. (R. dež. vl. št. 5684 ex 1912.)

§ 27 a.

1. Dejstvo, da ni prečital predsednik na glasovnicah zapisanih imen, ampak drug član volilne komisije, ne vsebuje tako

bistvenega pogoška, da bi bilo zbok njega treba razveljaviti volitev. (R. dež. vl. št. 5684 ex 1912)

2. Volitev je neveljavna, ako pri štetju glasov komisija ni bila sklepčna, če so se na pr. šteli glasovi v več lokalih in sta bila v vsakem lokalu samo po dva člana komisije navzoča. (R. dež. vl. št. 2693 ex 1912.)

3. Volitev se mora razveljaviti, ako se pri štetju glasov nista pisala glasovnik in protiglasovnik. (B. št. 5787 ex 1908.)

4. Glasovnik in protiglasovnik smejo spisovati samo člani volilne komisije; ako so glasovnik in protiglasovnik spisovale druge osebe, je postopanje nično in se mora volitev razveljaviti. (B. št. 6939 ex 1909.)

5. Glej § 26. točka 3.

§ 27 b.

1. Glasovnice, ki na njih osebe kandidatov niso dovolj točno in jasno označene, je smatrati za neveljavne. (B. št. 4592 ex 1906, št. 7706 ex 1910.)

2. Naknadne izjave volilcev glede vsebine glasovnic, ki so jih oddali pri volitvi, so za ugotovitev izida volitve brez vsakega pomena, ker je v volilnem redu uveljavljeno načelo tajne volitve. Take izjave se ne morejo upoštevati. (B. št. 4592 ex 1906.)

3. Ako je v občini več oseb istega krstnega in rodbinskega imena, in na glasovnici ni natančno označeno stanovališče voljenega kandidata, je identiteta kandidata le takrat dvomljiva, če imajo vse dotične osebe istega krstnega in rodbinskega imena tudi pasivno volilno pravico. Ako ima samo ena teh oseb pasivno volilno pravico, ne more biti nikakega dvoma glede identitete voljenega kandidata. (B. št. 9073 ex 1912.)

§ 27 e.

Kadar se prekine volitev ali štetje glasov, je strogo ravnati po formalnih predpisih izvršilnega ukaza c. kr. dež. vlade za Kranjsko z dne 4. majnika 1911 št. 1089/pr. dež. zak. št. 19. Ako se to ni zgodilo, je upravičena zahteva, da se razveljavi volitev. (R. dež. vl. št. 31.943 ex 1911.)

§ 29.

Poslovanje volilne komisije v štadiju štetja glasov se omejuje edino le na konstatiranje dejstva, kateri kandidati so dobili največ glasov in katere kandidate je smatrati izvoljenim. Volilna komisija nima pravice razsojati, ali morejo biti tudi voljene osebe, ki so pri volitvi dobile glasove. O tem so upravičena razsojati po določilu §§-ov 32 in 33 v. r. edino le politična oblastva. (R. dež. vl. št. 32.190 ex 1911 in št. 10.945 ex 1912.)

§ 32.

Ako se v ugovoru proti izvršeni volitvi med drugim tudi trdi, da izvoljeni kandidati ne morejo, ozir. ne smejo biti voljeni, mora o tem ugovoru hkrati z drugimi ugovori razsoditi po §-u 33 o. v. r. deželna vlada, ne pa politično oblastvo I. stopnje. (B. št. 7954 ex 1911.)

§ 33.

1. Pravico vlagati ugovore imajo vobče samo volilni upravičenci. (B. št. 5596 ex 1890, r. dež. vl. št. 14.544/13.)

2. Volilna pravica je strogo osebna, individualna pravica, ki jo more in sme uveljaviti samo dotični volilec sam; radi kršenja volilne pravice sme kdo drugi ugovarjati le, ako dokaže, da ima zakonito pravico zastopati dotičnega volilca ali da ga je dotični volilec v to pooblastil. (B. št. 5546 ex 1907 in št. 9217 ex 1912.)

3. Ugovarjati proti volilnemu postopanju, ker se je drugim volilcem dovolilo glasovati, imajo pravico samo volilci dotičnega volilnega razreda, ki se je v njem vršilo grajano glasovanje. (B. št. 9808 ex 1913.)

4. Osemdnevni rok za vlaganje ugovorov začenja po ustni razglasitvi skupnega izida volitve (§ 32, odstavek 2 o. v. r.), ne pa šele potem, ko je bil dotični pismeni razglas javno nabit. (B. št. 9250 ex 1912.)

5. Ugovori se morajo izročiti občinskemu predstojniku in pri njem pustiti. Ako je pritožnik sicer izročil ugovore predstojniku, dotično vlogo pa potem seboj vzel, da jo sam naravnost pošlje okrajnemu glavarstvu, to ni po predpisu §-a 33 o. v. r. (B. št. 6780 ex 1909; r. dež. vl. št. 34.155 ex 1911.)

6. Po pošti poslani ugovori so pravočasno vloženi, ako vroči pošta dotično vlogo tekom neprestopnega osem dnevnega roka občinskemu predstojniku. Ako so bili ugovori sicer tekom osem dnevnega roka izročeni pošti, občinskemu predstojniku pa vročeni šele po preteku tega roka, so prekludirani. To, da se je znabiti poprej obvestilo županstvo, da prejme ugovore po pošti, je samo za-se brez pomena. (B. št. 7639 ex 1910 in št. 9250 ex 1912.)

7. Ako pritožnik izroči ugovore na nepravem mestu, in zmoto sam zagreši, ne pa da bi bil v to morda zapeljan po občinskem uradu ali po občinskem predstojniku, je smatrati ugovore za prekludirane. (R. dež. vl. št. 849 ex 1912 in št. 33.847 ex 1912.)

8. Ugovori morajo biti primerno konkretizirani; splošne trditve, ki niso z dejstvi podprte, se ne upoštevajo. (B. št. 4020 ex 1905.)

9. Ugovore glede veljavnosti pooblastil mora politično deželno oblastvo upoštevati tudi takrat, če se veljavnost pooblastila pri volitvi sami ni izpodbijala. (B. št. 9359 ex 1913.)

10. Z ugovori proti volitvi se volilne pravice posameznih volilcev ne more uveljavljati ozir. izpodbijati; taki ugovori spadajo v reklamacijsko postopanje. (B. št. 8187 ex 1911 in št. 4278 ex 1906.)

11. Ugovori, da se je vršilo reklamacijsko postopanje nepravilno, da se je kršila ozir. kratila reklamacijska pravica, se smejo uveljavljati tudi po končani volitvi; tozadevne ugovore mora deželna vlada stvarno rešiti. (B. št. 7855 ex 1910.)

§ 34.

Pravico, voliti občinsko starešinstvo, imajo samo izvoljeni odborniki ne pa tudi njih namestniki. Namestniki pri volitvi starešinstva ne morejo in ne smejo zastopati odbornikov. (B. št. 3199 in 3940 ex 1904; r. dež. vl. št. 6660 ex 1913.)

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

a) Spor o lastnini na pokopališču in mrtvašnici med župno cerkvijo in politično občino.

V pravdi župne cerkve sv. Nikolaja v Polju proti občini Sedlarjevo zaradi lastninske pravice na mrtvašnici je bilo nesporno, da je tožena občina S. (= Sedlarjevo) lastnica zemljišča pod vl. št. 94 d. o. S. Tej vlogi ste pripisani v zemljiški knjigi parceli št. 53/2 mrtvašnica in 499/4 pokopališče izza leta 1882, ko se je delala nova zemljiška knjiga. Poprej ti dve parceli sploh niste bili vpisani v zemljiški knjigi. Zemljišče, ki tvori pokopališče, je bilo nekdanj last treh posestnikov in sicer Jurija, Jožefa in Janeza P. in kupljeno za pokopališče leta 1845.

Župnijo Polje tvorite občina L. (= Lastnič) in tožena občina S. Občani obeh občin imajo pravico do navadnih grobišč na zadnem pokopališču, ne da bi jim bilo treba plačevati za to kakoršnekoli pristojbine. Konkurenčni odbor župnije P. (= Polje) obstoji iz treh zastopnikov občine S. in dveh zastopnikov občine L.

Tožnica je utemeljevala svojo lastninsko pravico glede teh parcel tako-le:

Ti parceli ste pripisani pomotoma vlogi, ki je last občine S., ter niste bili nikdar last občine S., marveč cerkvena last. Ko se je kupil svet za pokopališče leta 1845., ste obe župniji P. tvo-reči občini L. in S., oziroma so občani obljubili plačati potrebni znesek za nakup zemljišča in stroške za ograjo proti temu, da občani za grobišča ne bodo plačevali nobenih pristojbin.

Zgradbo mrtvašnice je bilo naložilo okrajno glavarstvo v Podsredi župniji leta 1837. Stavba pa se takrat ni izvršila, ker se je pokopališče leta 1845 preložilo. Glasom poročila župnega urada v P. z dne 23. septembra 1846 se je v tem letu podrlo nekaj cerkvenega zidu in se je izvozilo od tega zidu na pokopališče najmanj 30 voz kamenja za stavbo mrtvašnice. Leta 1848 je postavil mrtvašnico zidar M. K. iz Buč za dogovor-

jeno ceno 175 gld., in so ta znesek župljani zložili. Vse agende, ki so se tikale pokopališča, je opravljalo cerkveno predstojništvo; vsi dopisi, ukazi in naročila pristojnih političnih oblastev so bila naslovljena na župni urad ali cerkveni konkurrenčni odbor.

Pokopališče in mrtvašnico je vzdrževala župnija, h kateri spadate občini S. in L. Zato pa župljani niso plačevali od navadnih grobišč nobene pristojbine. Pokopališče in mrtvašnica ste se vedno smatrali za cerkveni zemljišči. V zapisniku z dne 30. julija 1857 o oddaji cerkvenega premoženja župniku Štefanu K. je pokopališče izrecno navedeno, prav tako v inventarju cerkvenega premoženja z dne 4. julija 1868, odobrenem po knežofskijskem ordinarijatu z dne 26. julija 1861.

Župnik Martin Kr. je dne 1. maja 1870 prevzel cerkveno premoženje po inventarju z dne 26. julija 1861. Njegov naslednik, sedanji župnik Anton Dr. je prevzel cerkveno premoženje dne 10. decembra 1904 na podlagi inventarjev iz leta 1857 in 1861. To je bilo v navzočnosti župana Franca Kl. kot zastopnika občine S., ki je zapisnik podpisal in nanj pritisnil občinski pečat.

V evidenčni glavni knjigi davčnega urada v Kozjem je vpisana tožnica za lastnico spornih parcel na podlagi evidenčnega glavnega seznama iz leta 1854.

Leta 1892 je bila pozvana toženka od okrajnega glavarstva da sklepa v občinski seji o tem, ali se naj dovoli prepis lastninske pravice v zemljiški knjigi na ime tožnice. Občinski odbor občine S. je v seji z dne 24. julija 1892 sklenil, da dovoli brez pomisleka vknjižbo lastninske pravice pri spornih parcelah za tožnico. Zadevni zapisnik je podpisan od občinskega predstojnika in občinskih svetovalcev. Občina je torej priznala, da pristojne lastninske pravice do spornih parcel tožnici.

S pokopališčem je razpolagalo cerkveno predstojništvo na ta način, da je odkazovalo prostor za posamezne grobove. Pristojbina se ni pobirala od navadnih grobišč, a za posebna grobišča se je plačevala od slučaja do slučaja pristojbina v cerkveno blagajno. Cerkev je uživala nadalje na ta način pokopališče, da je vsakokratni župnik kosil na pokopališču in strigel mejo. Tudi se je prispevalo iz cerkvene blagajne od slučaja do slučaja za popravo pokopališča.

Léta 1909 ste občini S. in L. naznanili župnemu uradu, da hočete dati košnjo na pokopališču v najem. Opomin finančne prokurature, da naj občina S. odstopi od pokopališča in mrtvašnice, oziroma da se ti dve parceli odpišete od vl. št. 94 d. o. S., je ostal brezuspešen in je občinski odbor sklenil, da se hoče pravdati, kar se je naznanilo finačni prokuraturi in štajerskemu deželnemu odboru. —

Tožena občina je zanikala, da bi vknjižba pomotna ali neopravičena bila pri napravi nove zemljiške knjige. Toženka je bila vknjižena kot lastnica, ker je bila že od nekdej v zadnji dejanski posesti pokopališča in mrtvašnice in sta takratni župnik in načelnik cerkvenega konkurenčnega odbora Martin H. kot zastopnika župnije sama privolila, da se vknjiži občina S. za lastnico. Tožena občina je leta 1845., ko je staro pokopališče postalo premajhno, sklenila napraviti novo pokopališče ter je kupila od treh posestnikov tri parcelne dele, iz katerih obstoji sedanje pokopališče. Pismena pogodba se ni napravila. Zaradi tega je tudi izostal zemljiškoknjižni prepis na občino do leta 1882.

Toženka se je bila dogovorila z občino L., da prispeva le-ta k nakupu in vzdrževanju pokopališča, za to pa se ji dovoli pravica, da se smejo pokopavati občani na pokopališču. Kupnino je plačala občina S. iz občinskega premoženja, občina L. je pa prispevala prostovoljno, a ni bila kupovalka. Kupljeni parcelni deli so bili večji, kakor se je rabilo za pokopališče, preostal je še neki slog. Takratni župnik Maks K. je kupil ta slog od takratnega občinskega predstojnika v S. za 50 gld. Občina S. je ogradila za pokopališče določeni prostor ter sezidala na svoje stroške mrtvašnico. Res se je rabilo za zidanje mrtvašnice tudi kamenje od starega pokopališča, to pa zaradi tega, ker ni bilo to kamenje za drugo rabo.

Neresnično je, da so bili vsi dopisi političnega oblastva glede pokopališča naslovljeni na cerkveno predstojništvo, tudi ne na cerkveni konkurenčni odbor, nasprotno le na občinsko predstojništvo.

Ni vzdrževala pokopališča župna cerkev, ampak tožena občina. V letih 1863 do 1876 je učitelj Anton E. zasadil med pokopališko živo mejo sadno drevje. Občina je dovolila, da sme vsako leto na pokopališču travo kositi. To je bilo sicer župniku

iz Polja neljubo, vendar je občina izvrševala to pravico vedno. V poznejših letih se je košnja prepustila župniku Martinu K. v odškodnino za to, da je rezal živi plot okoli pokopališča; sadje se ni pobiralo od nikogar, ker stojijo drevesa na javnem prostoru in je sadje lahko trgalo, kdor je hotel.

Leta 1904 je občina S. sklenila zdražbati košnjo na pokopališču, ker je župnik K. izjavil, da bode stopil v pokoj. To se je zgodilo in Martin R. je izdražbal košnjo za 2 K; sadje je takrat kupil Franc D. za 5 do 8 K. Župnik K. je košnjo kupil za 4 K od Martina R. in je zato kosil leta 1904.

Tudi druga popravila je občina S. poskrbela in ji je občina L. prostovoljno povrnila polovico stroškov proti temu, da sme tamkaj pokopavati občane.

Taka popravila so se izvršila od leta 1895 do 1910 na ukaz, pa tudi brez ukaza politične oblasti po poprejšnjem sklepu občinskega odbora. Grobokop je nameščen od občine S., ki tudi določa pristojbine za napravo grobov. Pokopališki red izvršuje občina po grobarju, ki določa mesto za vsakega mrliča, ne pa župnik v Polju. Nasprotno je župniku iz Polja občinski predstojnik ukazal, da mora grobar v deževnem času izkopavati jame na nižje ležečem kraju pokopališča, in temu se je župnik uklonil.

Dejstvo, da sta pokopališče in mrtvašnica navedeni v cerkvenem inventarju kot lastnina cerkve v Polju, nima pravnega pomena. Zapisnik z dne 10. dec. 1904 je sicer prejšnji občinski predstojnik podpisal, takrat pa ni bilo govora o pokopališču; tudi ni predstojnik pogledal v zapisnik, tako da niti vedel ni, da se nahaja pokopališče v inventarju. Tudi ni resnično, da bi bila cerkev pobirala za posebna grobišča pristojbino. Grobovine sploh ni nikdo plačeval.

Leta 1909 je občinski odbor tožene občine, ne pa tudi občine L. sklenil, da se naj zdražba košnja na pokopališču in poseka sadno drevje. Tega sklepa takratni občinski predstojnik ni izvršil, ker se ni hotel z župnikom prepirati.

Da je toženka že od nekdaj lastnica spornih parcel, je razvidno tudi iz »Besitzstandshauptbuch der Steuergemeinde Satteldorf« davčnega urada v Kozjem, kjer je še leta 1868—1869 vpisana toženka za lastnico spornih parcel

Ne samo toženka, tudi občine Podsreda, Zagorje in Dobje so vknjižene v področju okrajnega sodišča v Kozjem kot lastnice pokopališč zadevnih župnij.

Tudi je tožena občina vedno plačevala davek od obeh parcel.

Na podlagi teh navedb je predlagala toženka, da se tožbeni zahtevek zavrne.

C. kr. okrajno sodišče v Kozjem je s sodbo od 24. junija 1911 opr. št. 87/11-5 C izreklo:

Ugotovi se nasproti občini S., da ste parceli št. 53/2, mrtvašnica, in 499/4, pokopališče, last župne cerkve sv. Nikolaja v Polju. Občina S. mora dovoliti, da se ti parceli odpišeta od zemljišča vl. št. 94 d. o. S. in da se pri novem vložku vknjiži lastninska pravica za tožnico.

Razlogi so poudarjali le to, da je pokopališče konfesionalna naprava, ker prebivajo v občinah S. in L., pripadajočih k župni ali cerkveni občini Polje, samo katoliki in je torej smatrati že zaradi tega pokopališče za cerkveno last.

Vsled priziva tožene občine je c. kr. okrožno sodišče v Celju sodbo razveljavilo in stvar vrnilo okr. sodišču v novo razpravo in razsojo, ker vpis lastninske pravice na toženo občino sam po sebi nikakor ne zadošča, že glede na to ne, da po priznanju tožene občine same nista niti župnik kot cerkveni predstojnik niti župan vedela, kako se naj vpis izvrši, na cerkev ali na občino, tako da iz vpisa samega ni moči izvajati nobene pravne posledice; nadalje se pa tudi ni smelo tožbeni zahtevi kratko malo ugoditi zaradi tega, ker je pokopališče konfesionalno — odločba o tem ne bi niti pristojalo sodišču, nego administrativni oblasti — marveč je bilo treba presojati vse od obeh strani ponudene dokaze o svoječasnem nakupu pokopališča in izvrševanju posesti od onega časa dalje.

V zmislu §-a 519. št. 3 c. pr. r. sta se proti temu sklepu pritožili obe stranki, tožnica, ker se ni potrdila prva sodba, toženka, ker se ni tožbena zahteva popolnoma zavrnila.

Vrhovno sodišče je z revizijskim sklepom od 21. nov. 1911 R VI 339/11/1 potrdilo odločbo okrožnega sodišča.

Nato je okr. sodišče 27. marca 1912 po izvršenem obsežnem dokazovanju zopet ugodilo tožbeni zahtevi iz razlogov:

Tožnica je dokazala, da se je smatrala že izza naprave pokopališča in mrtvašnice t. j. od leta 1845. dalje vedno za lastnico pokopališča in mrtvašnice. To izhaja: iz dopisa od 7. aprila 1841, s katerim naznanja okrajno oblastvo v Podsredi župnemu uradu v Polju, da se bo vršil komisijonalni ogled glede naprave novega pokopališča v Polju, ter se župni urad poziva, naj skrbi za to, da se ga udeležijo trije odposlanci iz vsake župne občine in cerkveni ključarji; — iz dopisa od 1. junija 1845, v katerem okr. oblastvo v Podsredi naroča cerkvenemu predstojništvu, da ukrene glede blagoslovljenja novega pokopališča vse potrebno in da se naj zagradi v tekočem letu oz. v prihodnji pomladi pokopališče z živim plotom, ker so dosedanji lastniki zemljišča, določenega za bodoče pokopališče, pripravljeni ga odstopiti ter so se župne občine (Pfarrgemeinden) zavezale plačati kupnino in stroške omejičenja, k čemur so po mnenju okrajnega oblastva zavezane, ker ne plačujejo grobnine; — iz dopisa od 16. februarja 1838 št. 130, v katerem se župni urad opominja, naj opozori župljane (Pfarrmenge) na ukaz okrožnega oblastva glede zidanja mrtvašnice, ter naj skupno s cerkvenimi ključarji vpliva na to, da župljani pod vodstvom svojih predstojnikov (Richter) kmalu izvršijo stavbo; — iz dopisov od 23. septembra 1846 ter 12. junija 1847, v katerih župnik naznanja »vogtiji« in okrajnemu oblastvu v Podsredi, da je 30 vozov cerkvenega kamena že pripravil za zidanje mrtvašnice, in zvozil na novo pokopališče; — iz dopisa župnika K., da je mrtvašnico napravil zidar M. K. za dogovorjeni znesek 175 fl., ki so ga zložile župne občine; — iz cerkvenih inventarjev z dne 30. junija 1857, 4. julija 1861, 1. maja 1870 in 10. decembra 1909, v katerih je pokopališče z mrtvašnico vedno navedeno kot lastnina cerkve, in je zadnji inventar podpisal tudi prejšnji predstojnik tožene občine; — iz cerkvene oznanilne knjižice, ki kaže, da je l. 1873 župnik Kr. s prižnice pozival župljane, naj darujejo za napravo stebra pri pokopaliških vratih; — iz posadnega pisma od 24. julija 1892, glasom katerega je takratni občinski odbor S. dovolil tožnici brez pomisleka vknjižbo lastninske pravice na spornih parcelah; — iz »Besitzstandeshaptbuch-a der Steuergemeinde Satteldorf«

pri davčnem uradu v Kozjem, kjer je vpisana za lastnico tožnica pri parcelah 53 in 501, 499 b, 502 b, 503 b »pokopališče«, 499 c »mrtvašnica« in sicer na podlagi evidenčnega dnevnika iz l. 1854.; — iz štolnega zapisnika v zvezi z izpovedbo priče Antona Dr., da je cerkev od leta 1880. dalje pobirala za posebna grobišča pristojbino; — iz cerkvenih računov za l. 1847. do 1857., v katerih je izrecno omenjeno, da cerkev iz grobnin nima nobenih dohodkov, ker župni občini zaradi vzdrževanja pokopališča in mrtvašnice ne plačujete pristojbin; — iz pisma župnika Kr. iz leta 1899. na okrajno glavarstvo v Brežicah, iz katerega je razvidno, da je šele 1889. leta zvedel o prepisu spornih parcel na toženkino ime, in da se je ta vpis storil samovoljno; — iz pričevanja sedanjega župnika v Polju Antona Dr., da je njegov prednik župnik Kr. od leta 1870. dalje vedno upravljal pokopališče, da je tamkaj kosil in strigel živo mejo ter le vsled svoje visoke starosti in ker je nameraval stopiti v pokoj, ni maral začeti zadevne pravde; — iz pričevanja Cecilije A. in Antona Kl., da je občinski predstojnik sam dvomil, kdo bi se naj vknjižil za lastnika spornih parcel pri napravi zemljiške knjige, in da je župnik vedno odkazoval grobišča ter so se župljani glede teh obračali na njega; — iz pričevanja Antona E., ki potrjuje, da je dobival košnjo na pokopališču v delno plačilo za organistovska opravila pri župni cerkvi; — iz izpovedi prič Neže C., Ane Č., Jakoba K., Franca J. in Martina P., da so se plačevale župniku posebne pristojbine za lepša izbrana grobišča; — iz izpovedi prič Jurja H., Antona V. in Jožefa G., da je župnik določeval prostor za grobišča.

Tožnica opira svojo lastninsko pravico na priposestovanje in na naslov nakupa spornih parcel.

V objektivnem oziru se izvršuje posest stvari tako, da se rabi v ta namen, v kateri je določena po svoji kakovosti.

Pokopališče je določeno za pokopavanje po rimsko-katoliškem obredu iz občin S. in L. Vsa ta posestna dejanja je izvrševala tožnica neprepirno v dobi več kakor 40 let po svojem vsakokratnem župniku, ki je popolnoma neodvisen ter ni toženki v nobenem oziru podrejen.

Tožnica ni razpolagala s pokopališčem samo v bistvenem oziru, da je izvrševala predpisane cerkvene funkcije, marveč je neodvisno od toženke določala prostore za grobišča in je pobirala

za posebna boljša grobišča pristojbine, dočim so bila navadna grobišča prosta vsake pristojbine.

Iz tega, dalje iz dejstva, da se nahaja pokopališče že od nekdaj v cerkvenih inventarjih, iz pričevanja sedanjega župnika D. in dopisa bivšega mnogoletnega župnika Kr. na okrajno glavarstvo v Brežicah z dne 14. decembra 1889 izhaja, da obsegajo vsa ta dejanja tudi v subjektivnem oziru potrebni »animus possidendi« oziroma »dominii«.

Tožnica je torej pokopališče priposestovala ne glede na to, da je z ozirom na listino od 23. septembra 1886 zelo verjetno, če tudi manjka pravega dokaza za ta naslov, da je tožnica sama kupila prostor za pokopališče.

Ako je bila toženka pri napravi zemljiške knjige leta 1882 vknjižena za lastnico, zgodilo se je to neopravičeno oziroma pomotoma, ter je takratni župnik to pomoto opazil šele leta 1889.

Sicer pa toženka sama ne more navesti nobenega dokaza za to, da bi bila ona kupila prostor za sedanje pokopališče, in je ostalo le pri njenih trditvah. Vknjižba na njeno ime se je izvršila brez naslova.

Iz dokazovanja sledi, da se toženka do okoli leta 1890 sploh ni brigala za pokopališče, da je šele od časa, ko je nastopil svojo službo sedanji župnik Dr., s katerim živi notorično skoraj cela župnija v hudem prepiru in sovraštvu, začela izvrševati razna posestna dejanja, ki po mnenju sodišča sploh niso mogla prikriti priposestovanja tožnice, ne glede na to, da je tožnica do tega časa pokopališče že zdavno bila priposestovala. Z ozirom na navedeno okolnost pa je tudi treba izpovedbe vseh od toženke ponujenih prič ocenjevati z največjo rezervo.

Toženka ni mogla predložiti niti enega pismenega sklepa, glasom katerega je dovolila za pokopališče izdatek, ki bi se mogel smatrati za posestno dejanje tožene občine, oziroma, da bi se bilo sploh kaj sklenilo glede razširjenja pokopališča in graditve mrtvašnice.

Tožena občina kakor tudi občina Lastnič, ki obe tvorite župnijo Polje, ste imeli za pokopališče in mrtvašnico razne izdatke; a k temu ste bili obvezani, bodisi kot zdravniško-policijska oblast bodisi radi tega, ker niso občani plačevali nobenih pristojbin za navadna grobišča.

Konkurenčni odbor župnije Polje obstoji iz treh zastopnikov tožene občine in dveh zastopnikov občine Lastnič. Uprav dejstvo, da ni samo tožena občina, marveč da je tudi občina Lastnič prispevala k izdatkom za pokopališče in mrtvašnico, kaže, da se smejo nekateri izdatki smatrati le za konkurenčne prispevke, tembolj, ker ob prejšnjih dobrih odnošajih med župniki in toženo občino konkurenčni odbor v tako malenkostnih zadevah ni odločeval v posebnih sejah, marveč ste obe župnijo Polje tvoreči občini kar pod roko potrebno ukrenili ter zadevne izdatke razdelili med seboj. Ker je bila tožena občina k tem izdatkom obvezana, ni sklepati iz njih na izvrševanje kake pravice, nasprotno je sklepati na izpolnitev njenih dolžnosti.

Vse to podpira tudi posadno pismo tožene občine z dne 24. julija 1892, glasom katerega dovoljuje toženka vknjižbo lastninske pravice v prid tožnici, česar bi gotovo ne storila, ko bi si bila svesta svoje pravice. Ako se prepis ni takrat izvršil na podlagi posadnega pisma, pripisovati je to brezdvomno visoki starosti prejšnjega župnika Kr., ki se za celo zadevo ni hotel več brigati, ker je nameraval iti v pokoj.

Po tem pravnem naziranju in stvarnem položaju je bilo ugoditi tožbeni zahtevi.

(Konec prih.)

b) Navodila za ustanovitev plačilnega roka glede pravnih stroškov z ozirom na ces. naredbe o moratoriju.

Prvo sodišče je zavrnilo tožbo zaradi nepristojnosti in naložilo tožniku, da mora plačati tožencu pravdne stroške v 14 dneh.

Rekurzno sodišče je določilo plačilni rok za stroške na 14 dni po preteku moratorija iz razlogov:

Tožnik se pritožuje proti prvosodnemu sklepu, ker so se mu naložili pravdni stroški v plačilo tekom 14 dni ne glede na odločilni rok po zmislu ces. naredbe z dne 13. avgusta 1914 št. 216 drž. zak. Pravdni stroški so akcesorij terjatve, imajo torej z njo isto usodo in ne morejo priti v poštev kot samostojna terjatev, kakor to izhaja iz določbe §-a 41 c. pr. r. Smatrati je torej, da tudi pravica do eventualnega povračila pravnih stroškov

pravzaprav nastane že ob času, ko začne pravni spor pri sodišču. Sicer pa določa § 12 navedene cesarske naredbe izrecno, da pride odločilni rok v dobro ne samo glavni stvari, temveč tudi pravnim stroškom, in to kar vobče, tako da ni razloga, to izjemno določbo nanašati le na stroške tožnika, ne pa tudi na stroške zmagujočega toženca. S sodno prisodbo stroškov tekom pravnega postopanja se zgolj formalizira že nastali zahtevek.

G. kr. vrhovno sodišče je z odločbo z dne 20. oktobra 1914 opr. št. R II. 903 obnovilo prvosodni sklep iz razlogov:

Zahtevek povračila pravnih stroškov nima samposebi nobene zasebnopravne podlage, nego se opira na javnopravne določbe zakonov o pravnem postopanju. Samostojna terjatev takih stroškov se torej že zategadelj ne more prištevati k odloženim denarnim terjatvam v zmislu §-a 1 ces. naredbe z dne 13. avgusta 1914 št. 216 drž. zak., oziroma ces. naredbe z dne 27. septembra 1914 drž. zak. št. 261. Izjema je le tedaj, ako je samposebi javnopravni zahtevek povračila pravnih stroškov tako tesno zvezan z vtoževano denarno terjatvijo, da se da o njem odločevati le v zvezi z odločbo o denarni terjatvi. Kajti v tem slučaju pristopi zahtevek pravnih stroškov k terjatvi, ki je z nje utoževanjem nastal, kot postranski zahtevek in ima v gotovih ozirih pravno usodo glavne terjatve. To upoštevata § 12 ces. naredbe z dne 13. avgusta 1914 št. 216 drž. zak., oziroma § 14 ces. naredbe z dne 27. septembra 1914 št. 261 drž. zak. Prvoimenovana določba namreč izrecno veleva, naj se ob nadaljevanju postopanja o tožbah, s katerimi se zahteva plačilo odloženih terjatev, določi v sodbi rok za storitev »vštevši pravdne stroške«, tako da se prične s pretekom odločilnega roka. Drugoimenovani § pa pravi v drugem odstavku, da naj se za storitev, glede katere pristojna dolžniku ob času sodbe še zakonita odložba, določi rok »vštevši pravdne stroške« tako, da se prične od zadnjega dne zakonitega odločilnega roka. Iz teh določb izhaja, da je rok za plačilo stroškov le tedaj določiti z ozirom na z naredbami ustanovljeni odločilni rok, če se o pravnih stroških odloči v zvezi z odločbo o tožbeni terjatvi in v njeni posledici.

Iz vsega tega izhajajo nastopna navodila: za pravdne stroške je določiti plačilni rok z ozirom na naredbenim potom ustanovljeni odločilni rok le tedaj in v tej meri, 1. ako se o pravnih

stroških odloči v zvezi z odločbo o tožbeni terjatvi in v njeni posledici; 2. ako se tožbena terjatev prisodi tožečemu upniku; 3. ako je vtoževani zahtevek, o katerem se odloči, zasebnopravni denarni zahtevek v zmislu §-a 1 odločilnih naredb; — torej ne tedaj, kadar se ad 1. odloči o pravnih stroških nezavisno od odločbe glede odložene zasebnopravne terjatve; ad 2. kadar se terjatev stroškov prisodi pravnemu nasprotniku upnika, torej toženi stranki; ad 3. kadar je drugačen zahtevek predmet pravde in se ne odloči o zasebnopravni denarni terjatvi, nego o drugih, četudi samostojnih spornih točkah (n. pr. o ugovoru nepristojnosti).

Ker se v le-tem slučaju ni odločilo o zasebnopravni denarni terjatvi, nego o ugovoru toženca zaradi krajne nepristojnosti, in ker se vrhutega pravdni stroški na prvi stopinji niso prisodili tožniku, marveč tožencu, je prvo sodišče po pravici ustanovilo plačilni rok ne glede na odločilno naredbo z dne 13. avgusta 1914 št. 216 drž. zak.

X.

B. Kazensko pravo.

Dejanski stan prestopka po §-u 308 k. z.

Železniški čuvaj *A.* se je pogovarjal na kolodvoru v *X.* (v Galiciji) s pismonošem *B.* o balkanski vojski. Pri tej priliki je rekel to-le: »Avstrija naj bo le mirna, ker bodo sicer prišli Rusi in bodo Poljake ukrotili in pretepli«. Radi tega je bil stavljen predlog pri pristojnem sodišču, da naj se kaznuje *A.* radi prestopka razširjanja lažnjivih vznemirljivih govoric in pro-rokovanj po § 308. k. z.

Okrajno sodišče je obdolženca oprostilo od te obtožbe, ker je smatralo sicer za resnično, da se je obdolženec tako izrazil, pa ne na tak način, da bi utegnila njegova izjava hitro med ljudstvo priti in se razširiti.

Prizivno sodišče pa je spoznalo obdolženca krivim imenovanega prestopka in ga obsodilo. Izreklo je prepričanje, da je obdolženec tako govoril na kolodvoru, torej javno, da je bila izjava lažnjiva in da je utegnila vznemiriti javno varnost, ker je obdolženec razširjal lažnjivo govorico v času, ko je bil strah pred vojno splošen.

C. kr. vrhovni sodni kot kasacijski dvor je izrekel z odločbo od 4. februarja 1914 opr. šte. Kr V 57/14, da krši sklep prizivnega sodišča zakon v določbi §-a 308 k. z., ter je oprostil obdolženca *A.* od obtožbe tega prestopka v zmislu §-a 259 št. 3 k. pr. r. iz teh razlogov:

Dasiravno se je obdolženec *A.* pogovarjal s pismonošem *B.* na javnem prostoru, vendar tega govorjenja ni smatrati za očitno razглаšanje (javni govor ali predavanje itd.), ki je potrebno za dejanski stan prestopka po §-u 308 k. z. Ne glede na to pa nima izjava, radi katere je *A.* obdolžen, prav nobenih znakov »govorice«.

Obdolženec se govoreč ni skliceval na nikogar, sploh ni navedel vira za svojo izjavo, ampak jo je izrekel zgolj svoj osebni nazor v zasebnem pogovoru z znancem. Izjava železniskega čuvaja pa brez dvoma ni taka, da bi utegnila priti v širše ljudske sloje in jih vznemirjati. Obdolženec tudi ni označil svoje izjave za domnevno prorokovanje, vsled česar v ugotovljenem stvarnem položaju ni dejanskega stanu za prestopok po § 308. k. z.

R—i.

Književna poročila.

Dr. Bernhard Leheldt: Oesterreichischer und reichsdeutscher Zivilprozess. Eine rechtsvergleichende Studie. Berlin, Verlag von Franz Vahlen, 1914. Str. 169.

Pisatelj si je postavil v svojem delu dvojno nalogo: Hotel je predočiti predvsem avstrijski civilnopravdni red kakor najzanimivejši plod modernega nemškega pravnega življenja v značilnih potezah in ga prisposodobiti nemško-državnemu kovu. V drugi vrsti pa je bila pisateljeva namera, da odkrije zakonodajne gonilne sile avstrijskega c. pr. reda, da pripravi s tem tla za revizijo nemškega c. pr. reda, ki mora priti prej ali slej. Vsebina nemškega c. pr. reda se smatra za znano ter se ne razpravlja o njej, dasi bi, po naslovu knjige soditi, smeli to pričakovati. Pisatelj zatrjuje, da mu ni za kritiko avstrijskih naprav in uredb, ali nehotе in med vrstami pa vendar kritikuje, čeprav skoro vedno v tem zmislu, da naše pravo priporoča v posnemanje.

V splošnem se je pisatelju posrečila predočba avstrijskih razmer, našega prava. Prav posebno bi poudarjal raznotere podrobne razprave o postanku posameznih avstrijskih inštitutov, ki so tudi za avstrijskega pravnika vrlo zanimive in čitanja vredne. Veljajoče civilnopravno pravo je pravilno obdelano, le tuptatam bi ne hotel pisateljevega nazora podpisati. N. pr. pri rabokupnem postopanju, t. j. pri pravih vsled odpovedi pač ne gre razpravljati po bagatelnem

postopanju (str. 63); sodni pravilnik je to pravilno doznal in odredil, da pridejo vse odpovedne tožbe v C-register. Takisto je pisateljeva trditev, da se sme v avstrijskem postopanju preizkusiti pravdno snov tudi glede dokazne presoje (str. 49), ne drži; baš nasprotno je res, da se da dokazna presoja izpodbijati edino le posredno in v zvezi, ko gre za druge dopustne revizijske točke. Pri predložitvi postopanja za izmero odvetniških stroškov moti opazka (str. 65), češ po novem načrtu odvetniškega reda ne bodi sklep odmerjajočega sodnika nič več eksekucijski naslov; kajti tak sklep sploh nikoli ni sam ob sebi eksekucijski naslov. Tudi bi gotovo ne bilo odveč, ko bi bil pisatelj čitateljem iz Nemčije obrazložil določbo čl. V., odst. 2 uvodn. zak. k c. pr. r., ki jo navaja doslovno. Kar je sedaj v knjigi povedano o pravici sodnikovi, da preizkusi potrebnost odvetniških zastopniških činov z vidika smotrenega pravnega zastopstva, bi dalo misliti, kakor da bi odmerilni sklep brez utesnitve reševal vprašanje quoad qualitatem in quantitatem; in vendar je le zadnje pravilno! — Ko pisatelj govori o potrebi ponovitve razprave, če se menja oseba sodnika, ne bi smel prezreti določbe § 412. c. pr. r., ki dovoljuje, da se nova razprava po menjavi sodnika izvrši ob porabi tožbe, k spisom pribavljenih dokazov in pa razpravnih zapisnikov; s temi besedami se dokaj utesnjuje sodnikova prostost, pa tudi prostost strank glede pravnega postopanja.

Pisatelj dr. Lehfeldt je sicer sodni asesor v Berlinu, pa se je vendar do dobra seznanil s prakso našega c. pr. reda; to nam pove v predgovoru sam, to priča tudi mnogo opazka, ki jih je podal pod velikim tekstom. Toda pri nekaterih opazkah bi trebalo vendar le vprašati, če zadenejo brez prigovora pravo. Ako n. pr. govori o tem, da „forenzična zgovornost v Avstriji praznuje naravnost orgije“, onda bi moral pač tudi povedati, da se v pretežni večini prvostopnih razprav sploh ne pledira. Tudi ne gre, da bi se trdilo, sodniki dajejo odvetnikom po 15 do 150 K za uro plediranja. Tako po enem kopitu sodniki ne stopajo, marveč upoštevajo po pravici predvsem značaj tožbe in pravdanja, tudi če plediranja niti treba ni bilo. Tudi število zaslišb strank pod prisego s 5 do 100/o vseh slučajev zaslišanja strank ne drži niti za Dunaj niti za druga večja mesta in je mnogo preveliko navedeno. Prav dobra pa je pisateljeva, na prakso se nanašajoča opazka, da je izraz „prizivno priobčilo“, ki se je izcimil iz besedila § 482., odst. 2 c. pr. r., docela pogrešen in pomoten; dr. Lehfeldt svetuje rabiti izraz — prizivni protispis (Berufungsgegenschrift).

Temeljitemu delu pisateljevemu je žal zelo na kvar dejstvo, za katero on seveda ni odgovoren, da je izšlo šele po noveli o razbremenitvi sodišč. Sicer se pisatelj tupatam ozira na načrt novele, ali zakon po cesarski naredbi ni istoveten z načrtom. Zanimiva, pravo primerjajoča študija je s tem žal izgubila precej svoje orijentujoče sile.

Dr. M. D.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. januarja 1915.

† Dr. Franc Munda.

Dne 20. decembra pr. l. je v Ljubljani umrl dr. Franc Munda v skromnem zatišju, v katerem je živel, odkar je bil l. 1905 zbok visoke starosti vzel slovo od odvetništva. K pogrebu so se zbrali njegovi ožji znanci in prijatelji iz pravnškega stanu, obenem pa je zaslovelo njegovo ime vsled oporoke, s katero je postavil trajen spomenik svojemu dobremu in dobrotljivemu značaju, namenivši lepo svoje premoženje v Ljubljani za podporo dijakov.

Pokojnik je bil rojen dne 4. junija 1831 v Sagojičih, v župniji Sv. Marjete pod Ptujem, sin kmetskih staršev. Ljudsko šolo je obiskaval doma, gimnazijo pa v Mariboru. Bil je zavisen od podpore dobrih ljudi, dokler si ni nekoliko sam pomagal z inštrukcijami. Sam povdarja uvodom svoje oporoke, da je iz svoje skušnje spoznal žalostne razmere neimovitih dijakov. Pravoslovje je študiral v Gradcu, kjer je promoviral l. 1858. Posvetivši se odvetništvu, je bil kandidat nekaj časa na Štajerskem, največji del prakse pa je dovršil v Ljubljani v odv. pisarni drja. O. Pongraza. Z razpisom pravosodnega ministrstva od 13. septembra 1865 št. 8.091 je bil (zadnji na Kranjskem) „imenovan“ za odvetnika v Radovljici. Koncem l. 1870 pa se je preselil v Ljubljano, kjer je imel pisarno do srede l. 1905, ko se je poslovil od odvetništva. Bil je torej odvetnik skoraj 40 let, tih pa izvrsten delavec. Imel je ves čas dobro, deloma odlično klientelo, zlasti iz veleposestniških krogov, ker je bil posebno v nekaterih zemljiško-pravnih vprašanjih priznan strokovnjak. Dolgo dobo je bil tudi pravni konzulent in zastopnik mestne občine, večkrat v težavnih vprašanjih.

Radi svojega solidnega in ljudomilega značaja je užival občno spoštovanje in zaupanje. Osobito mil in drag je bil stanovskim tovarišem, ki je z njimi, starejšimi in mlajšimi živel v najlepši kolegijalnosti. Za poslovanje odvetniške zbornice, v kateri je bil od l. 1870 dalje do zadnjega časa odbornik in član, oziroma predsednik disciplinarnega sveta, pridobil si je z vestnim in objektivnim izpolnjevanjem teh funkcij obilo zaslug. Ko je l. 1905 resigniral na odvetništvo, mu je tako občni zbor, kakor tudi odbor zbornice izrazil iskreno zahvalo in sijajno priznanje.

Pokojni dr. Munda se ni bavil s politiko in ni stopal v javnost. Pač pa ga ni manjkalo pri nobenem narodnem ali dobrodelnem društvu. Bil je dolgo vrsto let predsednik razsodništva pri Ciril-Methodovi družbi. Društvu „Pravniku“ le bil soustanovnik in z njim vred je lani obhajal 25 letnico svoje funkcije kakor preglednik računov. Da je podpiral siromake je bilo znano, a da jih je podpiral v toliki meri, se je zvedelo šele po njegovi smrti.

V svoji dolgi, vse podrobnosti obsegajoči oporoki nekako sam razodeva, da je ostal samec in zbiral premoženje, ker mu je bil edini namen, podpirati druge in konečno ustanoviti „podporno zalogo za dijake“. Za to zalogo je volil zlasti svoje par stotisoč vredno posestvo v Ljubljani. Kadar se iz druge zapuščine in iz dohodkov tega posestva poplačajo legati sorodnikom — upravo glede tega ima poseben kurator — tedaj preide last in uprava vsega nepremičnega posestva na društvo „Radogoj“, ki naj iz dokodkov tega posestva podeljuje predvsem osem ustanov dijakom v srednjih in strokovnih šolah po 600 K na leto, potem pa iz ostalega visokošolcem ustanove po 800 K. Pravico do teh ustanov bodo imeli v prvi vrsti dijaki iz pokojnikovega sorodstva sploh, potem dijaki slovenske narodnosti iz Spodnjega Štajerja in sicer najprej dijaki iz ptujske okolice. Ako „Radogoj“ preneha, preidejo te pravice in dolžnosti na mestno občino ljubljansko.

Dobrotnik je hotel ostati dr. Fr. Munda na večne čase. Have, pia anima!

— (Kronika društva „Pravnika“). V svoji seji dne 15. t. m. je odbor sklenil, da se bo letošnja glavna skupščina vršila dne 1. februarja po dnevnem redu v zmislu društvenih pravil. Nadalje je rešil dopis podružnice v Trstu glede podružničnega občnega zbora, glede pomanjkanja slovenskih sodnikov na Primorskem i. dr. Določil se je tudi način za boljšo ureditev društvene knjižnice.

— (Spomin na padle vojake,) ki so bili nameščeni ali so delovali v področju pravosodnega ministrstva, misli to ministrstvo počastiti s tem, da se bodo njih imena priobčevala v posebnem seznamu naredbenika pravosodnega ministrstva. Dotična oblastva in korporacije imajo nalog, poročati vsak mesec iz svojega področja imena oseb, ki se o njih zanesljivo ve, da so padle na bojišču.

— (Vojna pomoč v odvetniških in notarskih pisarnah.) Pravosodno ministrstvo je doposlalo odvetniškim in notarskim zbornicam nastopni razpis z dne 8. januarja 1915 št. 42.855 ex 1914: Odvetniški in notarski stan sta že večkrat pokazala z izjavami po časopisih in z živahno udeležbo pri vojnopomožnih uradih, da sta pripravljena po svojih močeh podpirati težnje, ki hočejo olajšati po vojni povzročeno trpljenje in škodo. Dopis vojnopomožnega urada v c. kr. notranjem ministrstvu poudarja, da bi bili odvetniki in notarji v stanu, doseči prav izdatna sredstva za vojno oskrbo, ako bi strankam priporočali, kadar sklepajo razna pravna opravila (pogodbe, poravnave v civilnih in kazenskih rečeh, prejem denarja i. t. d.), da naj naklonijo primeren znesek v korist oficijalne vojne oskrbe. Misli je, da se tako že dela v mnogih pisarnah in da gre le za splošno delo v tem zmislu. Tega je po mnenju pravosodnega ministrstva jako želeli. To ministrstvo je z razpisom od 6. septembra 1914 v naredb. št. 70 priporočalo sodišču, naj v primernih slučajih opozarjajo stranke, da bi bilo tačas globe predvsem naklanjati za vojno pomoč. Takšne milodare je založiti na chekkonto vojnookrbnega urada c. in kr. vojnega ministrstva št. 149.601. Ta urad bo tretjino prejemkov odkazal družbi Rudečega križa, tretjino pa vojnopomožnemu uradu c. kr. notranjega ministrstva. Pravosodno ministrstvo prosi, da se da ta razpis na znanje zborničnim članom.

Vabilo.

Po zmislu društvenih pravil §§ 7 do 10 sklicuje odbor društva „Pravnika“

redno glavno skupščino

za letošnje leto

na dan 1. februarja 1915 ob 8. zvečer

v klubovi sobi restavracije „pri Zlatorogu“ v Ljubljani.

1. Nagovor načelnika.
2. Letno poročilo odboro:
 - a) tajnikovo,
 - b) blagajnikovo,
 - c) knjižničarjevo.
3. Poročilo preglednikov računov.
4. Volitev:
 - a) društvenega načelnika,
 - b) odbornikov,
 - c) preglednikov računov za bodoče leto.
5. Posamezni nasveti.

V Ljubljani, dne 15. januarja 1915.

Za odbor:

Dr. D. Majaron,
načelnik.

Dr. M. vitez Grasselli,
tajnik.

„Slovenski pravnik“ izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva „Pravnika“ brezplačno; za nečlane pa velja za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 24 oz. 22.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je za društvo „Pravnik“ v Ljubljani uredil ter se dobivajo pri knjigotržcih naslednje pravne knjige:

a) knjige slovenske:

Civilnopravdni zakoni (IV. zvezek „Pravnikove zbirke“) z obširnimi slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, z odvetniškima tarifoma l. 1897. in 1909 ter z dopolnilom za l. 1906—1910 krog 1000 strani, vez. à K 8.—.

Dopolnilo Civilnopravnim zakonikom za leta 1906 do 1910 K 120.

Odvetniški tarifi od 11. dec. 1897 in 3. junija 1909, določila o rabi slovenskega in hrvat. jezika pred sodišči, sodne pristojbine, broš. à K 180.

Nova odvetniška tarifa od 3. junija 1909 s alfab. stvarnim kazalom K —80.

Nova odvetniška tarifa v obliki stenskega plakata K —80.

Zakoni o javnih knjigah, (V. zv. Pravnikove zbirke), I. in II. del, vez. à K 6.—.

Zakoni o javnih knjigah, I. del, vez. à K 320.

Zakoni o javnih knjigah, II. del, vez. à K 320.

Tabela o zemljiškoknjižni kolokovnici K —60.

Zakon o dovoljevanju poti za silo, s pojasnili à K —40.

Pristojbinske olajšave ob konverziji hipotečnih terjatev, à K —80.

Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč, à K 2.—.

Predpisi o obrambi poljščine, à K —80.

Kazenska določila iz teh predpisov, à K —20.

Zakoni o nespornem sodstvu (VI. zvezek Pravnikove zbirke), 44 tisk. pol, vez. à 7 K. —

Posebej se iz te knjige dobivajo broširani: Sodni depoziti, K 160; Predpisi o notarskih pristojbinah in zapovedanih not. spisih, K —80; Pristojbine o zapuščinah, K —80; Županstvom izročena opravila sodišč, K —40.

b) knjige hrvatske:

Zakoni o javnim knjigama I. dio (A), vez. à K 360.

Zakoni o javnim knjigama I. dio sa II. dijelom (slovenski), ukupno vezano à K 6.—.

Zakon o dozvoljavanju prijekih puteva, sa tumačem, à K —40.

Tabela o zemljišničkoj biljegovini, à K —80.

Društvo „Pravnik“ v Ljubljani izdaja mesečnik „Slovenski Pravnik“, v katerem so slovenski in hrvatski članki pravne vsebine; list stane 10 K na leto.

Isto društvo je izdalo še naslednje pravne knjige:

Kazenski zakon (I. zv. Prav. zb.), uredil dr. J. Kavčič, vez. K 560.

Kazenskopravni red (II. zv. Prav. zb.) dr. J. Kavčič, vez. K 6.—.

Izvršilni red (ovršni postupnik) (III. zvez. Prav. zb.), uredil Iv. Kavčnik, K 7.—.

Državni osnovni zakoni in drugi ustavni in upravni zakoni, uredil Štefan Lapajne, vez. 6 K (VII. zv. Pravnikove zbirke).

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštenu povzetju, tako da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 h poštne v gotovini ali v poštah znamkah.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1914 K 740,000.000.—

Vlog „ 44,500.000.—

Rezervnega zaklada „ 1,330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in obrestuje po

4¹/₂ 0/0

brez odbitka. Hranilnica je **pupilarno
varna** in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične
domače hranilnike.